

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

17 ноември 2011 година*

По дело C-327/10

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Okresní soud v Chebu (Чешка република) с акт от 1 юни 2010 г., постъпил в Съда на 5 юли 2010 г., в рамките на производство по дело

Hypoteční banka a.s.

срещу

Udo Mike Lindner,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: г-н А. Tizzano, председател на състав, г-н М. Safjan (докладчик), г-н А. Borg Barthet, г-н J.-J. Kasel и г-жа М. Berger, съдии,

* Език на производството: чешки.

генерален адвокат: г-жа V. Trstenjak,
секретар: г-жа K. Sztranc-Sławiczek, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 25 май 2010 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Hypoteční banka a.s., от адв. J. Hrouzek, advokát,
- за чешкото правителство, от г-н M. Smolek и г-н J. Vlácil, в качеството на представители,
- за датското правителство, от г-н C. Vang, в качеството на представител,
- за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-жа B. Beaupère-Manokha, в качеството на представители,
- за унгарското правителство, от г-н M. Z. Fehér, както и от г-жа K. Szíjjártó и г-жа K. Molnár, в качеството на представители,
- за нидерландското правителство, от г-жа C. Wissels, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от г-жа М. Šimerdová и г-жа А.-М. Rouchaud-Joët, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 8 септември 2011 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 81 ДФЕС, член 16, параграф 2, член 17, точка 3 и член 24 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74), както и на член 6, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Hypoteční banka a.s. (наричана по-нататък „Hypoteční banka“) и г-н Lindner, чийто настоящ адрес е неизвестен, с оглед да се получи плащането на сума от около 4,4 милиона чешки крони (CZK) — сума, съответстваща на просрочените задължения по ипотечен кредит, който Hypoteční banka е отпуснала на г-н Lindner.

Правна уредба

Правна уредба на Съюза

Регламент № 44/2001

- 3 Съображение 2 от Регламент № 44/2001 предвижда:

„Някои различия между националните норми, които са приложими по отношение на компетентността и признаването на съдебни решения, затрудняват гладкото функциониране на вътрешния пазар. Затова от съществено значение са разпоредбите за уеднаквяване на правилата за конфликт на юрисдикции по граждански и търговски дела и за опростяване на формалностите с оглед бързо и опростено признаване и изпълнение на съдебни решения от държавите членки, които са обвързани по настоящия регламент.“

- 4 Съгласно член 2 от този регламент:

„1. При условията на настоящия регламент истребуване срещу лицата, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка.

2. Лица, които не са граждани на държавата членка, в която имат местоживее-не, се подчиняват на правилата за компетентност, които са приложими по отно-шение на гражданите на тази държава.“

5 Член 3 от посочения регламент гласи:

„1. Срещу лица, които имат местоживее-не в държава членка, могат да бъдат предявявани иски в съдилищата на друга държава членка само при съблюда-ване на правилата, установени в раздели 2—7 от настоящата глава.

2. По-специално правилата за национална компетентност, установени в прило-жение I, няма да се прилагат в техен ущърб.“

6 Член 4 от същия регламент гласи следното:

„1. Ако ответникът няма местоживее-не в държава членка, компетентността на съдилищата на всяка държава членка, при условията на членове 22 и 23, се оп-ределя от правото на тази държава членка.

2. По отношение на такъв ответник всяко лице, което има местоживее-не в дър-жава членка, може независимо от неговото гражданство да се ползва в тази дър-жава от действащите там правила за компетентност, и по-специално от тези, конкретизирани в приложение I, по същия начин както гражданите на тази държава.“

7 Раздел 4 в глава II от Регламент № 44/2001, озаглавен „Компетентност при потребителски договори“, съдържа членове 15—17 от Регламента.

8 Член 16, параграф 2 от този регламент предвижда:

„Другата страна по договора може да заведе делото срещу потребител само в съдилищата на държавата членка, където има местоживее на потребителя.“

9 Член 17 от същия регламент гласи следното:

„Разпоредбите на настоящия раздел могат да се дерогират само със споразумение:

[...]

3. което е сключено между потребителя и другата страна по договора, и двамата от които по времето на сключване на договора са имали местоживее или обичайно пребиваване в една и съща държава членка, и което предоставя компетентност на съдилищата на тази държава членка, при условие че това споразумение не противоречи на законодателството на тази държава членка.“

10 Член 24 от Регламент № 44/2001 предвижда:

„Извън компетентността, която произтича от други разпоредби на настоящия регламент, компетентен е този съд на държава членка, пред който се яви ответникът. Това правило не се прилага, когато ответникът се явява, за да оспори компетентността на съда, или когато друг съд има изключителна компетентност по силата на член 22.“

- 11 Глава II от посочения регламент включва раздел 8, озаглавен „Проверка на компетентността и допустимостта“, в който се съдържа член 26, чиито параграфи 1 и 2 гласят следното:

„1. Когато срещу ответник с местоживеене в една държава членка е предявен иск в съд на друга държава членка и той не се яви, съдът служебно прогласява, че не е компетентен, освен ако компетентността му произтича от разпоредбите на настоящия регламент.

2. Съдът спира разглеждането на делото дотогава, докато не бъде доказано, че ответникът е могъл да получи документа за образуване на производството, или равностоен документ в достатъчен срок, който да му позволи да организира защитата си, или че са били предприети всички необходими стъпки за тази цел.“

- 12 В глава III от същия регламент, озаглавена „Признаване и изпълнение“, се съдържа член 34, който в точка 2 предвижда, че съдебно решение не се признава, „когато [...] на ответника не е връчен документът за образуване на производството или равностоен документ в достатъчен срок, за да има възможност да организира защитата си, освен ако ответникът не е успял да започне дело за оспорване на съдебното решение, когато е било възможно да стори това“.

- 13 Член 59 от Регламент № 44/2001 гласи:

„1. За да определи дали една страна има местоживеене в държава членка, чиито съдилища са сезирани по дело, съдът прилага вътрешното си право.

2. Ако една страна няма местоживеене в държава членка, чиито съдилища са сезирани по дадено дело, тогава, за да се определи дали страната има местоживеене в друга държава членка, съдът прилага правото на тази държава членка.“

Директива 93/13

14 Съгласно член 1, параграф 1 от нея Директива 93/13 има за цел да сближи законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно неравноправните клаузи в договори, сключвани между продавач или доставчик и потребител.

15 Член 6, параграф 1 от посочената директива гласи:

„Държавите членки определят изискването включените неравноправни клаузи в договори между потребители и продавачи или доставчици да не са обвързващи за потребителя, при [определени от националното право условия], и [договорът да продължава] да действа за страните [при същите] условия, когато може да се изпълнява и без неравноправните клаузи.“

Национална правна уредба

16 Член 29, параграф 3 от чешкия граждански процесуален кодекс (наричан по-нататък „гражданският процесуален кодекс“), намиращ се в сила към 30 юни 2009 г., предвижда, че ако не вземе други мерки, председателят на състава може

да назначи процесуален попечител за страна, чието местоживеене е неизвестно, на която връчване на известния адрес в чужбина е било невъзможно, която страда от психично заболяване или която по други здравословни причини не може да участва в производството, без това да е само временно, или която не е в състояние да се изразява разбираемо.

- 17 Запитващата юрисдикция посочва, че в решение от 31 март 2005 г. Ústavní soud (Конституционният съд) се е произнесъл по следния начин относно фигурата на процесуалния попечител на ответник, чието местоживеене е неизвестно:

„Функцията на процесуалния попечител е създадена, за да защитава до край интересите на отсъстващото лице, както би трябвало да прави това договорният представител. Ако страната в производството е избрала собствения си представител, самата страна носи отговорност за своя избор и за конкретните стъпки, предприети в производството. Ако съдът определи процесуален представител на страната в производството, той ще отговаря за защитата — посредством процесуалния представител — на правата и законните интереси на страната в производството. Той има задължението да освободи процесуалния представител от функцията му, ако констатира, че процесуалният представител или изобщо не упражнява функцията си в производството [...], или я упражнява по незадоволителен начин.“

- 18 Съгласно член 89а, първо изречение от гражданския процесуален кодекс във варианта, намиращ се в сила към датата на обстоятелствата по спора в главното производство, страните в производство в търговската област могат да определят писмено друг териториално компетентен първоинстанционен съд, освен ако законът не предвижда изключителна компетентност.
- 19 По смисъла на член 173, параграф 1 от гражданския процесуален кодекс съдебното разпореждане за плащане трябва да се връчи на ответника лично, като връчване по други начини е изключено.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 20 Със своя иск, предявен на 16 септември 2008 г. пред запитващата юрисдикция, Нуротеční banka — дружество по чешкото право със седалище в Прага (Чешката република) — цели да постигне осъждането на г-н Lindner, германски гражданин, да заплати на банката сума от 4 383 584,60 CZK, увеличена с лихви за забава, в качеството на просрочени задължения по ипотечен кредит, който Нуротеční banka е отпуснала на г-н Lindner в изпълнение на договор, сключен между страните на 19 август 2005 г. (наричан по-нататък „договорът“).
- 21 В член VIII, точка 8 от договора Нуротеční banka и г-н Lindner се споразумяват, позовавайки се на член 89а от гражданския процесуален кодекс, че „по евентуални спорове, свързани с [...] договора, юрисдикция има съдът с обща компетентност, в чийто район е местонахождението на банката, определено в зависимост от седалището на последната, както е регистрирано то в търговския регистър към датата на предявяване на иска“.
- 22 От акта за преюдициално запитване е видно, че към датата на сключване на договора г-н Lindner е трябвало да има местоживееие в Mariánské Lázně (Чешка република), тоест че местоживееенето на потребителя е било отдалечено на повече от 150 km от Прага, където се намира седалището на определения от съдоговорителите „сд с обща компетентност, в чийто район е местонахождението на банката“.
- 23 Според Нуротеční banka тя въпреки това е сезирала „сда с обща компетентност, в чийто район е местоживееенето на ответника“ вместо „сда с обща компетентност, в чийто район е седалището на банката“, тъй като към датата на предявяване на иска тя по независещи от волята си причини не е можела да представи пред суда оригиналния екземпляр на договора и така да удовлетвори правното условие за предявяването на иск пред последния суд.
- 24 На 16 октомври 2008 г. запитващата юрисдикция уважава иска посредством разпореждане за плащане, с което, от една страна, на ответника е разпоредено да изплати на ищеца претендираната от последния сума, увеличена с лихвите за

забава, а от друга страна, ответникът е осъден да заплати съдебните разноски. Тъй като обаче посоченото разпореждане не е могло да бъде връчено на ответника, както изисква член 173, параграф 1 от гражданския процесуален кодекс, запитващата юрисдикция отменя разпореждането с определение от 8 септември 2009 г.

25 Тъй като ответникът не пребивава на нито един от известните на запитващата юрисдикция адреси и при положение че тя не е успяла да определи друго местопребиваване на ответника на чешка територия, запитващата юрисдикция прилага член 29, параграф 3 от гражданския процесуален кодекс и с решение от 3 юни 2009 г. определя процесуален попечител в полза на ответника, считан за лице, чието местоживеене е неизвестно.

26 С писмено становище от 26 октомври 2009 г., представляващо първият изготвен от процесуалния попечител материал по делото, с което е сезирана запитващата юрисдикция, процесуалният попечител предявява възражения по същество срещу формулираните от Нупoteční banka претенции във връзка с лихвите.

27 При тези условия Okresní soud v Chebu решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Обстоятелството, че една от страните в съдебното производство е гражданин на държава, различна от държавата, в която се провежда посоченото производство, има ли трансгранично значение по смисъла на член 81 (предишен член 65) от Договора, което е едно от условията за прилагане на Регламент (ЕО) № 44/2001 [...]?

2) Допуска ли Регламент [44/2001] разпорежда от националното право, която позволява провеждането на производство срещу лица, чието местоживеене е неизвестно?

- 3) При отрицателен отговор на втория въпрос, може ли явяването на назначения от съда процесуален попечител на ответника да се разглежда като приемане на компетентността на сезирания съд по смисъла на член 24 от Регламент [44/2001], дори когато производството има за предмет произтичащо от потребителски договор право и съдилищата на Чешката република не биха били компетентни съгласно член 16, параграф 2 от [посочения] регламент да се произнесат по този спор?
- 4) Може ли споразумение относно местната подсъдност на даден съд да се разглежда като основаващо международната подсъдност на избрания съд по смисъла на член 17, точка 3 от Регламент [44/2001] и ако е така — това приложимо ли е и когато клауза относно подсъдността е нищожна поради нарушение на член 6, параграф 1 от Директива [93/13] относно неравноправните клаузи в потребителските договори?“

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 28 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали Регламент 44/2001 следва да се тълкува в смисъл, че установените от него условия за прилагане на правилата за компетентност са изпълнени, когато една от страните в съдебното производство е гражданин на държава членка, различна от тази, в която се развива това производство.

- 29 В това отношение следва най-напред да се уточни, че по подобие на Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3), изменена с последователните конвенции, свързани с присъединяването на новите държави членки към тази конвенция (наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“), чието тълкуване важи и за Регламент № 44/2001, когато разпоредбите на тези актове на Съюза могат да се квалифицират като еквивалентни (Решение от 16 юли 2009 г. по дело Zuid-Chemie, C-189/08, Сборник, стр. I-6917, точка 18), прилагането на правилата за компетентност от посочения регламент изисква наличието на международен елемент.
- 30 Както Съдът вече е имал повод да приеме относно Брюкселската конвенция, международният характер на дадено правоотношение може да произтича от обстоятелството, че разглежданата в правен спор ситуация е от естество да повдигне въпроси, свързани с определянето на компетентността на съдилищата в международен план (Решение от 1 март 2005 г. по дело Owusu, C-281/02, Recueil, стр. I-1383, точка 26).
- 31 Вярно е, че чуждото гражданство на страна в правен спор не се взема предвид от правилата за компетентност, установени с Регламент № 44/2001. Въпреки това, както отбелязва генералният адвокат в точка 65 от своето заключение, необходимо е да се прави разграничение между въпроса при какви условия следва да се прилагат установените в този регламент правила за компетентност, от една страна, и въпроса по какви критерии се определя международната компетентност съгласно тези правила, от друга.
- 32 Очевидно е обаче, че при обстоятелства като тези по главното производство чуждестранното гражданство на ответника може да повдигне въпроси, свързани с определянето на международната компетентност на сезираната юрисдикция.
- 33 Всъщност в ситуация като тази по главното производство юрисдикциите на държавата членка, чийто гражданин е ответникът, също биха могли да се считат компетентни дори при липсата на известно местоживеене на последния в тази

държава. При тези обстоятелства прилагането на единните правила за компетентност, установени в Регламент № 44/2001, вместо правилата, намиращи се в сила в различните държави членки, би съответствало на императивното изискване за правна сигурност и на целта на този регламент, насочена към гарантиране, доколкото е възможно, на защитата на ответниците с местоживеене на територията на Европейския съюз.

- 34 Следователно в ситуация като тази по главното производство, при която ответникът е с чуждо гражданство и без известно местоживеене в държавата, на чиято територия се намира сезираната с делото юрисдикция, правилата за компетентност на Регламент № 44/2001 могат да се прилагат.
- 35 С оглед на всички гореизложени съображения на първия въпрос следва да се отговори, че Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че прилагането на установените от него правила за компетентност предполага, че ситуацията, разглеждана в правния спор, с който е сезирана юрисдикция на държава членка, е от естество да повдигне въпроси, свързани с определянето на международната компетентност на тази юрисдикция. Такава ситуация възниква в случай като този по главното производство, когато съд на една държава членка е сезиран с иск срещу гражданин на друга държава членка, като местоживеенето на последния не е известно на този съд.

По втория въпрос

- 36 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали Регламент № 44/2001 следва да се тълкува в смисъл, че не допуска съдържача се във вътрешното право на държава членка разпоредба, която позволява да се води производство срещу лица, чието местоживеене не е известно.

- 37 За да се даде отговор на този въпрос, следва най-напред да се отбележи, че Регламент № 44/2001, също както Брюкселската конвенция, има за цел не да уеднакви всички процесуални правила на държавите членки, а да уреди в отношенията между тези държави съдебната компетентност за разрешаване на споровете в гражданската и търговската област и да улесни изпълнението на съдебните решения (вж. в този смисъл Решение от 5 февруари 2004 г. по дело DFDS Torline, C-18/02, Resueil, стр. I-1417, точка 23).
- 38 При отсъствието на разпоредба в Регламента, която изрично да определя съдебната компетентност в случай като този по главното производство, когато местоживеенето на ответника е неизвестно, необходимо е в самото начало да се провери дали и евентуално по силата на коя разпоредба Регламентът може все пак да се окаже приложим и следователно дали е възможно от него да се изведе критерий, позволяващ да се обоснове съдебна компетентност.
- 39 В това отношение, доколкото в главното производство става въпрос за дело, заведено срещу потребителя от другата страна по договора, следва да се напомни, че член 16, параграф 2 от Регламента предвижда, че такова дело може да се заведе само в съдилищата на държавата членка, където има местоживеене потребителят.
- 40 Затова, когато се налага национален съд да разглежда дело срещу потребител, съдът трябва най-напред — прилагайки собственото си право в съответствие с член 59, параграф 1 от Регламента — да провери дали ответникът има местоживеене на територията на своята държава членка.
- 41 На следващо място, ако — както в главното производство — посоченият съд стигне до извода, че ответникът в главното производство няма местоживеене на територията на своята държава членка, съдът трябва в такъв случай да провери дали ответникът има местоживеене в друга държава членка. За тази цел в съответствие с член 59, параграф 2 от Регламента съдът прилага правото на тази друга държава членка.

- 42 На последно място, ако националният съд, от една страна, не винаги успее да идентифицира мястото, където има местоживееене потребителят, а от друга страна, не разполага и с доказателствени факти, позволяващи му да направи извод, че потребителят в действителност има местоживееене извън територията на Съюза — хипотеза, при която член 4 от Регламент № 44/2001 би се оказал приложим, — следва да се провери дали член 16, параграф 2 от Регламента може да бъде тълкуван в смисъл, че в случай като разглеждания формулираното в посочената разпоредаба правило за компетентността на юрисдикциите на държавата членка, на чиято територия се намира местоживееенето на потребителя, има предвид също така последното известно местоживееене на потребителя.
- 43 Изглежда обаче, че такова разрешение отговаря на логиката на Регламента и се вписва в установената от него система.
- 44 Всъщност разрешението преди всичко съответства на преследваната от Регламент № 44/2001 цел по укрепване на правната защита на установените в Съюза лица, като същевременно позволява на ищеца лесно да определи юрисдикцията, която може да сезира, а на ответника — разумно да предвиди пред коя юрисдикция може да бъде призован (вж. по-специално Решение от 25 октомври 2011 г. по дело eDate Advertising и др., C-509/09 и C-161/10, Сборник, стр. I-10269, точка 50).
- 45 На следващо място, при все че на прилагането на установените от Регламента единни правила се отдава предпочитание в сравнение с прилагането на разноразлични национални правила, посоченото разрешение позволява да се избегне това, невъзможността за определяне на настоящото местоживееене на ответника да попречи на идентифицирането на компетентна юрисдикция и така да лиши ищеца от правото му на защита по съдебен ред. Такава ситуация може да възникне по-специално в случай като този по главното производство, когато потребител, който по силата на член 16, параграф 2 от посочения регламент би трябвало да бъде призован пред съдилищата на държавата членка, на чиято територия има местоживееене, е прекратил местоживееенето си, преди делото срещу него да бъде заведено.

- 46 На последно място, критерият за последното известно местоживееие на потребителя позволява с оглед нуждите по прилагане на член 16, параграф 2 от Регламент № 44/2001 да се осигури справедливо равновесие между правата на ищеца и тези на ответника именно в случай като този по главното производство, когато ответникът е имал задължението да уведоми своя съдоговорител за всяка промяна на адреса, възникнала след подписването на договора за дългосрочен ипотечен кредит.
- 47 Ето защо с оглед на гореизложеното следва да се счита, че в ситуация като тази по главното производство, когато потребител, който е страна по договор за дългосрочен ипотечен кредит, съдържащ задължение за уведомяване на съдоговорителя за всяка промяна на адреса, прекрати местоживееенето си, преди срещу него да бъде заведено дело за нарушаване на договорните му задължения, съдилищата на държавата членка, на чиято територия се намира последното известно местоживееие на потребителя, са компетентни по силата на член 16, параграф 2 от Регламент № 44/2001 да разгледат посоченото дело, когато не успяват да определят в приложение на член 59 от същия регламент настоящото местоживееие на ответника и не разполагат също така с доказателствени факти, позволяващи им да направят извод, че ответникът в действителност има местоживееие извън територията на Съюза.
- 48 След като това бе уточнено, във връзка с изискванията, които трябва да се спазват при последващото производство, уместно е да се напомни, че всички разпоредби на Регламент № 44/2001 изразяват намерението в рамките на неговите цели да се гарантира, че производствата, водещи до постановяването на съдебни решения, протичат при зачитане на правото на защита (вж. Решение от 21 май 1980 г. по дело *Denilauler*, 125/79, *Recueil*, стр. 1553, точка 13 и Решение от 2 април 2009 г. по дело *Gambazzi*, C-394/07, *Сборник*, стр. I-2563, точка 23).
- 49 При все това изискването за зачитане на правото на защита, формулирано и в член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се прилага успоредно със зачитането на правото на ищеца да сезира дадена юрисдикция, за да се произнесе тя по основателността на неговите претенции.

- 50 С оглед на това в точка 29 от посоченото по-горе Решение по дело Gambazzi Съдът е приел, че основните права, като спазването на правото на защита, не изглеждат безусловни прерогативи, а могат да съдържат ограничения. Тези ограничения обаче трябва действително да отговарят на преследвани от въпросната мярка цели от общ интерес и да не съставляват, с оглед на преследваната цел, прекомерно засягане на посочените права.
- 51 В това отношение следва да се напомни, че Съдът вече е приел, че заинтересоваността да се избегнат ситуации на отказ на правосъдие, пред каквито би се изправил ищец поради невъзможността да се установи местонахождението на ответника, представлява такава цел от общ интерес (вж. в този смисъл Решение по дело Gambazzi, посочено по-горе, точки 31—33), като запитващата юрисдикция трябва да установи дали тази цел действително е преследвана от разглежданата национална разпоредба.
- 52 Що се отнася до изискването, свързано с необходимостта да се избегне несъразмерно засягане на правото на защита, необходимо е да се отбележи, че това изискване се отнася с особена сила за тълкуването на член 26, параграф 2 от Регламент № 44/2001. Тази разпоредба следва да се схваща в смисъл, че ако не е установено, че ответникът е могъл да получи документа за образуване на производството, компетентната по силата на този регламент юрисдикция би могла правомерно да продължи производството само ако са взети всички необходими мерки, за да се позволи на ответника да се защитава. С тази цел сезираната юрисдикция трябва да се увери, че за откриването на ответника са предприети всички проучвания, изисквани от принципите на дължимата грижа и на добросъвестността.
- 53 Несъмнено, дори ако тези условия са спазени, възможността за продължаване на производството без знанието на ответника посредством — както в главно-то производство — връчването на иска на процесуален попечител, определен от сезираната юрисдикция, ограничава правото на защита на ответника. Това ограничение обаче е оправдано с оглед правото на ищеца на ефективна защита, като се има предвид, че при отсъствието на такава процедура посоченото право би останало без юридическа стойност.

54. Всъщност за разлика от положението на ответника, който при лишаване от възможността да се защитава ефективно ще бъде в състояние да постигне зачитане на правото на защита, като по силата на член 34, точка 2 от Регламент № 44/2001 се противопостави на признаването на произнесеното срещу него съдебно решение (вж. в този смисъл Решение от 11 юни 1985 г. по дело Debaecker и Plouvier, 49/84, Recueil, стр. I-1779, точка 11), ищецът рискува да бъде лишен от всякаква възможност за съдебно производство.
55. Следователно на втория въпрос трябва да се отговори, че Регламент № 44/2001 следва да се тълкува в смисъл, че:

— в ситуация като разглежданата по главното производство, когато потребител, който е страна по договор за дългосрочен ипотечен кредит, съдържащ задължение за уведомяване на съдоговорителя за всяка промяна на адреса, прекрати местоживеенето си, преди срещу него да бъде заведено дело за нарушаване на договорните му задължения, съдилищата на държавата членка, на чиято територия се намира последното известно местоживеене на потребителя, са компетентни по силата на член 16, параграф 2 от посочения регламент да разгледат това дело, когато не успяват да определят в приложение на член 59 от същия регламент настоящото местоживеене на ответника и не разполагат също така с доказателствени факти, позволяващи им да направят извод, че ответникът в действителност има местоживеене извън територията на Съюза;

— този регламент допуска прилагането на разпоредба от вътрешното процесуално право на държава членка, която поради заинтересованост да се избегне ситуация на отказ на правосъдие позволява провеждането на производство срещу и в отсъствието на лице, чието местоживеене не е известно, ако юрисдикцията, сезирана със спора, се увери преди произнасянето по него, че за

откриването на ответника са предприети всички проучвания, изисквани от принципите на дължимата грижа и на добросъвестността.

- 56 Предвид отговорите, дадени на първия и втория въпрос, не е необходимо да се отговаря на третия и четвъртия въпрос.

По съдебните разноски

- 57 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

- 1) Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че прилагането на установените от него правила предполага, че ситуацията, разглеждана в спора, с който е сезирана юрисдикция на държава членка, е от естество да повдигне въпроси, свързани с определянето на международната компетентност на тази юрисдикция. Такава ситуация възниква в случай като този по главното производство, когато съд на една държава членка е сезиран с иск срещу гражданин на друга държава членка, като местоживеенето на последния не е известно на този съд.

2) Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че

- в ситуация като разглежданата по главното производство, когато потребител, който е страна по договор за дългосрочен ипотечен кредит, съдържащ задължение за уведомяване на съдоговорителя за всяка промяна на адреса, прекрати местоживеенето си, преди срещу него да бъде заведено дело за нарушаване на договорните му задължения, съдилищата на държавата членка, на чиято територия се намира последното известно местоживеене на потребителя, са компетентни по силата на член 16, параграф 2 от посочения регламент да разгледат това дело, когато не успяват да определят в приложение на член 59 от същия регламент настоящото местоживеене на ответника и не разполагат също така с доказателствени факти, позволяващи им да направят извод, че ответникът в действителност има местоживеене извън територията на Европейския съюз;

- този регламент допуска прилагането на разпоредба от вътрешното процесуално право на държава членка, която поради заинтересованост да се избегне ситуация на отказ на правосъдие позволява провеждането на производство срещу и в отсъствието на лице, чието местоживеене не е известно, ако юрисдикцията, сезирана със спора, се увери преди произнасянето по него, че за откриването на ответника са предприети всички проучвания, изисквани от принципите на дължимата грижа и на добросъвестността.

Подписи